



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl soudcem Mgr. Janem Šmakalem ve věci

žalobkyně: **P. T.**, ev. č. X, narozená dne X
státní příslušnice X
bytem T. G. M. 21, S.

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, IČ 00007064,
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě ze dne 16. 9. 2019 proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-575/ZA-ZA11-K10-2016 ze dne 13. 8. 2019

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalovaný rozhodnutím č. j. OAM-575/ZA-ZA11-K10-2016 ze dne 13. 8. 2019 rozhodl tak, že žalobkyni neudělil mezinárodní ochranu. Dospěl totiž k závěru, že žalobkyně nebyla v X pronásledována za uplatňování politických práv a svobod, protože její strach z pronásledování jednak není odůvodněný, jednak by nešlo o pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Podstatou žádosti žalobkyně byl strach z pronásledování pro její manželství s mužem íránského občanství, kterému byla udělena doplňková ochrana.

Shodu s prvopisem potvrzuje J.P.

Tuto obavu žalovaný shledal spekulativní zejména proto, že žalobkyně uzavřela sňatek v Íránu v zastoupení a bylo jí bez obtíží umožněno vycestovat za manželem. Žádné problémy se státními orgány nikdy neměla a o mezinárodní ochranu požádala po několika letech a až poté, co se blížil konec lhůty k vycestování z území České republiky. Z obdobných důvodů žalovaný neshledal naplnění podmínek pro doplňkovou ochranu. Žalobkyni nehrozí uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. V X neprobíhá ozbrojený konflikt a vycestování žalobkyně není ani v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Žalobkyně s manželem začali budovat rodinný život na území České republiky za stavu, kdy zde neměli zajištěn dlouhodobý pobyt. Nemohou se tak spolehnout na to, že jejich soužití zde bude bez obtíží pokračovat.

2. Žalobkyně proti tomuto rozhodnutí brojila žalobou, v níž namítla, že žalovaný nezjistil rozhodné skutečnosti, neprovedl navržené důkazy, nedostatečně odůvodnil své rozhodnutí a nesprávně posoudil nebezpečí vážné újmy po návratu do X. Tyto vady spatřovala v tom, že žalovaný neprovedl důkaz oddacím listem, který nesprávně považoval za bezvýznamný. Dále žalovaný nedostatečně zohlednil, že manželů žalobkyně byla doplňková ochrana udělena, takže je nepochybné, že jemu vážná újma hrozí. Za toho stavu hrozí újma i žalobkyni, neboť x úřady mají o jejich sňatku záznamy. Rozhodování o mezinárodní ochraně je založeno na subjektivním i objektivním prvku, subjektivní náhled žalobkyně proto musí žalovaný zohlednit. Jeho rozhodnutí je však povrchní, nesnaží se o individualizované posouzení. Za stavu, kdy újma žalobkyni pouze hrozí, lze ji jen obtížně prokazovat. Nelze jí proto přičítat k tíži, že nepředložila žádné důkazy, které zatím ani neexistují. Důraz žalovaného na to, že před odletem z X neměla žádné problémy, je pouhou teoretickou konstrukcí. I malá pozornost, kterou X úřadu obecně věnují neúspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu, pak může v konkrétním případě způsobit žalobkyni vážnou újmu.
3. Žalovaný k žalobě sdělil, že bylo jasné prokázáno, že žádost žalobkyně byla účelová. Podle žalovaného pak zůstává otázkou, zda nebyl účelový i celý sňatek. K němu došlo 10 let po vycestování manžela z X. O mezinárodní ochranu pak žalobkyně požádala až dva roky po příchodu do České republiky. Dále žalovaný zdůraznil, že aktuální informace nenasvědčují tomu, že by žalobkyni hrozil postih za žádost o mezinárodní ochranu v zahraničí. Ve zbytku vyjádření žalovaný setrval na důvodech pro neudělení azylu, které uvedl již v rozhodnutí.
4. Žaloba není důvodná.
5. Předně je třeba uvést, že soud přezkoumal napadené rozhodnutí pouze z hlediska závěrů o absenci důvodů pro udělení doplňkové ochrany. Žalobkyně totiž řádnými žalobními body jiné rozhodovací důvody žalovaného nezpochybnila (zcela zbytečná proto byla většina vyjádření žalovaného, kde jen opakoval, proč neudělil azyl). Žalobkyně dále formálně namítla, že splňuje i podmínky pro udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny. K tomu však neuvedla jediný konkrétní skutkový nebo právní důvod tvrzené nezákonnosti napadeného rozhodnutí, takže nešlo o řádný žalobní bod (srov. rozsudek rozšířeného senátu NSS č. j. 4 As 3/2008-78 ze dne 24. 8. 2010, č. 2162/2011 Sb. NSS).
6. Námitka proti neprovedení důkazu oddacím listem není důvodná, protože žalovaný touto listinou důkaz provedl a učinil z ní skutková zjištění o manželství žalobkyně (srov. str. 4 napadeného rozhodnutí). Že z něj ze svého pohledu nezjistil další relevantní skutečnosti,

Shodu s prvopisem potvrzuje J.P.

není vadou řízení spočívající v nezákonném neprovedení důkazu. Ostatně sama žalobkyně z této listiny dovozuje pouze existenci manželství, takže se s žalovaným prakticky shoduje. Jak by ze samotného oddacího listu měla vyplývat hrozba skutečného nebezpečí vážné újmy, žaloba nevysvětluje.

7. Soud proto rozhodnutí žalovaného přezkoumal z hlediska zákonnosti závěrů o absenci hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy žalobkyně.
8. Řízení o mezinárodní ochraně se vyznačuje tím, že (1) je v něm často nutno rozhodovat za situace důkazní nouze, (2) jde o prospektivní rozhodování (tj. posuzuje se riziko pronásledování či vážné újmy v budoucnu) a (3) nesprávné rozhodnutí má pro stěžovatele obzvláště závažné důsledky. Těmto specifickým řízení o mezinárodní ochraně odpovídá i důkazní standard a rozložení důkazního břemene (např. rozsudek č. j. 5 Azs 66/2008-70 ze dne 30. 9. 2008, č. 1749/2009 Sb. NSS).
9. Břemeno tvrzení stíhá v řízení o mezinárodní ochraně žadatele. Klíčovou roli má pohovor s žadatelem o mezinárodní ochranu, v jehož rámci jsou povinnosti rozloženy mezi žadatelem i žalovaného. Žalovaný musí umožnit žadateli předložit v úplnosti důvody žádosti, a to mj. vhodně kladenými a neutrálními otázkami. Žadatel je naopak povinen předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu, odpovídat na otázky a jinak spolupracovat se žalovaným v průběhu pohovoru. Následně musí žalovaný nejprve posoudit, které skutečnosti a tvrzení jsou pro konkrétní žádost o mezinárodní ochranu relevantní. Poté, co určí relevantní skutečnosti a tvrzení, postupuje na základě získaných informací (z pohovoru i z jiných důkazů) žalovaný dvojím způsobem. Pokud je žadatel nevěrohodný ve všech relevantních aspektech žádosti o mezinárodní ochranu, žalovaný se nemusí dále hodnocením jednotlivých tvrzení a skutečností zabývat.
10. Jinak ovšem žalovaný musí posoudit jednotlivá tvrzení a skutečnosti. Prokazovat jednotlivé skutečnosti je povinen primárně žadatel, nicméně žalovaný je povinen zajistit k žádosti maximální možné množství důkazů (včetně informací o zemi původu), a to jak těch, které vyvracejí tvrzení žadatele, tak těch, které je podporují. Rozhoduje-li žalovaný za důkazní nouze, je stěžejním důkazním prostředkem výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává posouzení celkové věrohodnosti žadatele a posouzení pravděpodobnosti, zda k události opravdu došlo podle výpovědi žadatele.
11. Důkazní standardem je při posuzování jednotlivých tvrzení i celé žádosti o doplňkovou ochranu požadavek skutečného nebezpečí, tj. že ve významném procentu případů obdobných situací žadatele dojde k nežádoucímu následku, takže žadatel má dobré důvody se domnívat, že takový následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho.
12. Těmto požadavkům napadené rozhodnutí žalovaného v zásadě dostalo.
13. Žalovaný v rozhodnutí i ve vyjádření opakovaně kladl důraz na to, že žalobkyně požádala o mezinárodní ochranu až s odstupem dvou let zejména z důvodu řešení své pobytové situace. V té souvislosti žalovaný opakovaně naznačil, že i samotný „nestandardní“ sňatek žalobkyně může být účelový. K tomu lze uvést dvojí:
14. V rozhodovací praxi žalovaného i správních soudů se setrvale objevuje názor, že o azyl je nutno žádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového (tak zejména rozsudky NSS č. j. 2 Azs 423/2004-81 ze dne 20. 10. 2005 a č. j. 2 Azs 137/2005-51 ze dne 9. 2. 2006). Jde o názor nesprávný. Povinnost jednotlivce podat žádost o mezinárodní ochranu bezprostředně může existovat pouze,

Shodu s prvopisem potvrzuje J.P.

pokud by byla stanovena zákonem nebo mezinárodní smlouvou nebo byla stanovena na jejich základě (čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Takovou povinnost tedy nelze stanovit judikatorně [srov. nálezn. sp. zn. IV. ÚS 1146/16 ze dne 20. 6. 2017 (N 101/85 SbNU 679)]. Žalovaným citovaná rozhodnutí neidentifikují žádné ustanovení právního předpisu, z něhož by tato povinnost měla vyplývat. Neidentifikuje je ani žalovaný a nyní rozhodujícímu soudu známa nejsou. Nelze tedy než dospět k závěru, že taková povinnost neexistuje. Byla by ostatně jen obtížně slučitelná s mezinárodněprávní definicí uprchlíka, která je objektivní, a tedy nezávislá na podání žádosti (srov. čl. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ve znění jejího čl. I odst. 2 jejího protokolu z 31. ledna 1967, publ. pod č. 208/1993 Sb.), i stávajícím výkladem pojmu „přicházet přímo“ podle čl. 31 odst. 1 této úmluvy. Časovou prodlevu mezi opuštěním země původu a žádostí o mezinárodní ochranu však lze brát v potaz při hodnocení věrohodnosti azylového příběhu (tak rozsudek NSS č. j. 3 Azs 119/2004-50 ze dne 13. 1. 2005).

15. Naznačoval-li žalovaný, že sňatek žalobkyně mohl být účelový, měl z toho buďto vyvodit odpovídající právní následek včetně řádného odůvodnění, nebo to vůbec nenaznačovat. Jinak jeho rozhodnutí nelze chápat jinak, než se při rozhodování řídil i hledisky, která nemají právní význam. To by podle okolností případu mohlo vést k rozporu jeho rozhodnutí s § 2 odst. 1 a 2 správního řádu. (Samotná forma sňatku sice může být odchylkou od standardu, ale z toho nic zvláštního neplyne – zná ji i české právo, srov. § 669 občanského zákoníku).
16. Ze správního spisu plyne, že žalovaný sice obstaral nějaké údaje o zemi původu žalobkyně, nelze z nich však zjistit nic, co by poskytovalo bližší informace ve vztahu k hrozbě vážné újmy v podobě a z důvodů, které žalobkyně uvedla. Bez významu pro věc tak je zjištění žalovaného, že v X nehrozí větší nebezpečí navrátilším se osobám, které zemi opustily nelegálně nebo v zahraničí neúspěšně žádaly o azyl. Žalobkyně je v jiné situaci – je manželkou poživatele doplňkové ochrany, tj. osoby, které podle mínění žalovaného v X reálně hrozí vážná újma. To je kvalitativně odlišné, závažnější postavení, než v jakém jsou osoby zemi, jež zemi opustily nelegálně, i neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu (z podkladů spisu přitom plyne, že o těch nemá X státní moc zpravidla ani přehled, což ovšem není situace manžela žalobkyně, jak plyne ze správního spisu v jeho věci).
17. Obsah správního spisu tedy nevypovídá nic o tom, jaká je situace rodinných příslušníků osob, které v zahraničí požívají mezinárodní ochrany před X státní mocí. To však bez dalšího není důvod, pro který by soud měl napadené rozhodnutí zrušit či pro který by žalobkyni měla být mezinárodní ochrana udělena. Informace o zemi původu v této podrobnosti totiž nemusí být vůbec dostupné – neobsahují je ani zahraniční materiály, z nichž žalovaný vycházel. Materiály, které by odpovídající informace obsahovaly, žalobkyně na svou podporu neoznačila [§ 71 odst. 1 písm. e) soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“)]. Za toho stavu soud vyšel z toho, že skutkový stav byl zjištěn sice neúplně, ale nejširším možným rozsahu.
18. Již výše soud uvedl, že stěžejním důkazním prostředkem za důkazní nouze je výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává posouzení celkové věrohodnosti žadatele a posouzení pravděpodobnosti, zda k událostem opravdu došlo podle výpovědi žadatele.
19. V tom ohledu žalovaný správně poukázal na to, že žalobkyně se začala domáhat mezinárodní ochrany až s odstupem času v době, kdy jí hrozilo opuštění České republiky. Jakkoliv z toho nelze učinit jednoznačný závěr o nevěrohodnosti jejích tvrzení (je přirozené řešit problémy tehdy, kdy jsou neodvratné), přeci jen z toho plyne, že žalobkyně

údajnou hrozbu vážné újmy původně nepovažovala za akutní. Již tehdy jí však tato újma hrozila, neboť opouštěla zemi původu a již existoval důvod – manželství s poživitelem doplňkové ochrany –, pro který ji X režim mohl chtít zadržovat. Věrohodnost obav žalobkyně to tedy oslabuje.

20. Správně žalovaný postupoval i při hodnocení toho, zda existuje skutečné nebezpečí žalobkyní popisované újmy. Při absenci konkrétních zjištění o situaci v zemi původu hodnotil skutkové okolnosti známé přímo z případu žalobkyně. Ta mohla z X vycestovat bez obtíží, takže není důvod domnívat se, že by jí při návratu pravděpodobně hrozila šikana či omezení osobní svobody (ani jedno ostatně nemůže být bez dalšího vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu). Soud k tomu ze správního spisu vedeného ve věci manžela žalobkyně ověřil, že důvody pro udělení doplňkové ochrany u něj neměly primárně politickou povahu a lze očekávat, že jejich závažnost bude s postupem času oslabovat (společně se zájmem režimu o jeho osobu). Tím spíše lze přijmout hodnocení žalovaného, že pokud nebyla žalobkyně již dříve vystavena nepříznivému zacházení (manželství uzavřela v roce 2014, do ČR přicestovala v roce 2016), je jeho výskyt v současné době spekulativní a bez opory v jakýchkoliv důvěryhodných podkladech pro rozhodnutí.
21. Zjištění skutkového stavu žalovaným tak soud považoval za ještě dostatečné. Hodnocení skutkového stavu pak žalovaný provedl srozumitelně, logicky a na věc přiléhavě. Nebylo prokázáno, že žalobkyně má dobré důvody se domnívat, že nepříznivý následek v podobě vážné újmy podle § 14a zákona o azylu může s významnou pravděpodobností postihnout i ji.
22. Rozhodnutí žalovaného tedy netrpí vytýkanými vadami řízení a jeho právní úvahy jsou v souladu se zákonem. Z uvedených důvodů soud žalobu zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch a úspěšnému žalovanému nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Žádný z účastníků tak nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 věta první s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 9. dubna 2020

Mgr. Jan Šmakal, v.r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje J.P.